

Een nieuwe dwaalgast achter Sloterdijk

Toen wij - de heer en mevr. Vlaanderen en schrijver dezes - ons 's avonds 28 september 1969 na een dag van "landmeetwerk" als uitvloeisel van het broedseizoen naar onze vervoermiddelen begaven, vonden wij daar een korte notitie van de heer M. Bakker, dat hij en zijn vriend L. Koerts die dag bij één der vele regenplassen in het "Sloterdijkse" een eigenaardige steltloper hadden waargenomen.

De zon was inmiddels al ondergegaan en misschien was dat er de oorzaak van, dat wij bij een onmiddellijk ingezette speurtocht niets eigenaardigs meer konden ontdekken.

Thuisgekomen determineerden de ontdekkers de vogel als de Gestreepte Strandloper, Calidris melanotos !

Die week kwam er voor ons niets meer van het terrein op te zoeken, en het was met weinig illusies, dat wij het daaropvolgende weekeinde weer met onze kijkers de oevers van de uitgestrekte regenplas afzochten. Het geluk was evenwel mét ons: de vogel werd spoedig gevonden en was bovendien zó opvallend mak, dat wij er niet veel moeite mee hadden om de determinatie van de heren Bakker en Koerts aan de hand van alle mogelijke kenmerken te bevestigen.

Uiteraard hadden wij een gezonde portie argwaan tegen de bijzondere waarneming mee van huis genomen, zodat wij eerder bereid waren om aan te tonen, dat de vogel géén Gestreepte Strandloper zou zijn dan wél. Dit lijkt mij trouwens voor alle zeldzame waarnemingen een dringend noodzakelijke rem op al te enthousiaste en voorbarige gevolgtrekkingen.

Evenwel, wij konden er niet onder uit. Men oordele zelf:

- een strandloper met bruingele poten i.p.v. zwarte;
- warmbruine schedel;
- lichte, vrij brede wenkbrauwstreep, voornamelijk rechts, links veel minder opvallend;
- zwaar met fijne, grijsbruine lengtestreepjes bezette hals en borst (niet gevlekt);
- zeer scherp afgebakende grens tussen gestreepte borst en lichte (vuil-witte) buik;
- snavel donker en heel licht naar beneden gekromd;
- afstekende, donkere middelste staartpennen, in de vlucht goed te zien;
- twee smalle, witte, naar achteren convergerende lijnen op de rug;
- vleugels gevlekt als bij Kemphaan en niet gestreept;
- veel scherper en korter geluid dan van Bonte Strandloper;
- geen lichte stuit.

De vogel gedroeg zich in vele opzichten anders dan de Bonte Strandlopers, die hier in groepjes aanwezig waren. Ten eerste sloot de vogel zich niet bij de andere strandlopers en Bontbekplevieren aan, wanneer die - opgeschrikt - hun bekende rondvluchten maakten; dat deed een aanwezige Kanoetstrandloper juist wel.

Onze vogel was ook veel makker dan de andere strandlopers. Bij overkomend gevaar - bijv. Zwarte kraaien of grote meeuwen - maakte hij zich zo plat mogelijk. Niet als bij de plevieren met de borst naar de grond en de staart gestrekt, schuin omhoog, maar met doorgezakte poten en het lichaam ongeveer horizontaal, terwijl kop en snavel gestrekt en ook ongeveer horizontaal werden gehouden. Hij ging daarbij soms geheel op de grond of zelfs in het ondiepe water liggen, en keek met voorzichtig meedraaiende kop, of het gevaar voorbij was. Bij minder acute alarm-situaties strekte hij de hals en het verdere lichaam op Kemphaan-achtige wijze.

Met het krabben aan de kop verloochende hij zijn ware strandloper-aard niet: de vleugel werd stijf tegen het lichaam aangehouden en de poot werd rechtstreeks voor de vleugel om naar de kop gebracht om daar enig krabwerk te verrichten. Bij de plevieren onder de steltlopers (ook de grotere plevieren, zoals de Kievit) gebeurt dat, zoals bekend, op zangvogel-wijze: de vleugel wat van het lichaam af laten hangen en de poot tussen de vleugel en het lichaam door omhoog trekken om hetzelfde doel te bereiken.

Het was een erg levendige vogel, die al de lange uren, die wij hem van dichtbij of van verder af konden waarnemen, maar één gedachte leek te hebben: voedsel zoeken. Het waren ook die niet-aflatende snelle bewegingen van het hele vogellichaam, die ons met het fotograferen de grootste moeite bezorgden. Het waarnemen van de vogel op afstanden tussen de 5 en 10 m (!) door een telelens van 40 cm (met de nodige tussenringen) was een heel aparte belevenis. Vele malen konden wij de verleiding niet weerstaan om af te drukken, en enige geslaagde dia's, die na de rigoureuze sortering overbleven, zijn voor ons een passende vergoeding voor de vele uren, die wij in het natte zand (om niet te zeggen het zandige water) zaten, en zij leveren bovendien ook nu nog even zoveel bewijzen, dat de "Pectoral Sandpiper" nu ook de Amsterdamse contreien bezocht.

Verdere beschrijvingen vindt men, behalve in het kort in de "Vogelgids", vooral in de Engelse literatuur. In het Verenigd Koninkrijk werd de soort al zó veel gezien, dat Bannerman in zijn bekende boek "The Birds of the British Isles" er van af ziet om de afzonderlijke waarnemingen te vermelden. De plaat, die van de soort in dat werk is opgenomen, wijkt nogal af van het Sloterdijkse exemplaar. Met name de borstvlekking is veel grover aangegeven dan wij waarnamen, terwijl ook de grens met de lichte buik lang niet zo scherp getrokken lijkt als wij in de natuur zagen.

Dan is er het gedetailleerde verhaal van Lathbury en Bierman in Limosa 35 (p. 1-3) over de tweede waarneming in Nederland (20, 23 en 24 sept. 1961 op Texel). Daarin komt bijv. ook voor, dat de buik bijna wit is. Ook bij ons exemplaar was eerder sprake van vuil-wit dan van wit, maar dat kon natuurlijk ook door een tijdelijke vervuiling veroorzaakt zijn. De poten van de Texelse vogel waren groen-geel en niet okerkleurig. De pootkleur was bij onze vogel meestal moeilijk waar te nemen, o.a. door de weerkaatsing van het licht tegen de meestal kletsnatte poten. Bij nogal laagstaande zon maakten wij een dia, waarop de poten - wellicht wat té warm - als oranje-bruin te voorschijn kwamen.

Er zijn in Nederland verder nog drie "onbevestigde" waarnemingen, n.l. op 14/8-1957, op 4/9-1966 en op 12/9-1966. Bij die van 4/9-1966 wordt in Limosa 42 (p. 53) ook nog een korte beschrijving gegeven.

Onze vogel was absoluut de Amerikaanse Gestreepte Strandloper en niet de Siberische (*Calidris acuminata*), waarvan voor de eerste maal in Nederland een exemplaar in Zuidelijk Flevoland werd waargenomen (2-22 nov. 1969; zie De Korhaan van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken). De verschillende onderscheidingskenmerken, zoals die o.a. in Witherby's "Handbook of British Birds" voorkomen, werden op één na door ons waargenomen. Het lukte ons alleen niet het (geringe) verschil in staartvorm vast te stellen.

J. Walters
Vespuccistraat 83 III
Amsterdam - 1015 (Bos & Lommer)

JWa/vDr
maart 1970